

МИСЛИТИ – І ТВОРИТИ ДОБРО!

МЕДИЧНА КАДЕМІЯ

№ 7 (456)
ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1997 РОКУ
7 квітня 2018 року

ХРИСТОС ВОСКРЕС! ВОІСТИНУ ВОСКРЕС!

ВЕЛИКДЕНЬ

Освятив світанок хату,
В небесах звучали піри.
Поклонявся люд цьому святу,
Що зродилося із Віри

В те, що Бог створив цей світ,
І у божественність зачаття...
Щоб в це повірив людський рід
Христос воскрес після розп'яття.

Валерій ДІДУХ,
доцент ТДМУ

ПРИВІТАННЯ

НЕХАЙ ПЕРЕДЗВІН ВЕЛИКОДНІХ ДЗВОНІВ НАПОВНИТЬ ВАШІ СЕРЦЯ РАДІСТЮ!

Дорогі колеги і студенти!

Прийміть сердечні вітання та найкращі побажання з нагоди одного з найсвітліших християнських свят – Христового Воскресіння! Нехай передзвін Великодніх дзвонів принесе вам лише благі вісті, а ваші серця наповняться радістю.

Великдень – це символ очищення та перемоги добра. Нехай Господь підтримає вас у всіх добрих починаннях. Хай дарує кожній родині благословення, мир та злагоду.

Бажаю, щоб Великдень став для вас не-

вичерпним джерелом надії та допомоги в досягненні найзаповітніших бажань і прагнень.

Від усього серця зичу вам благодаті, добробуту, окриленого настрою та душевної величі. Нехай це свято дарує всім вам щастя, здоров'я, любові і непохитну віру в кращий завтрашній день!

Христос Воскрес!

Воістину Воскрес!

Михайло КОРДА,
ректор ТДМУ, професор

КОНТАКТИ

ТДМУ НАЛАГОДЖУЄ СПІВПРАЦЮ З УНІВЕРСИТЕТОМ ПОЛЯ САБАТЬЄ ІЗ ФРАНЦУЗЬКОЇ ТУЛУЗИ

Упродовж 19-24 березня в Тернопільському державному медичному університеті імені І.Горбачевського перебувала делегація Університету Поля Сабатьє (Тулуза, Франція) у складі провідних дослідників наукової лабораторії Інституту кардіоваскулярних і метаболічних розладів Хелени Трончер та Фредеріка Боала.

Головна мета візиту фахівців французького університету – розробка та впровадження проектів спільних наукових досліджень.

Під час зустрічі з ректором ТДМУ, професором Михайлом Кордою гості обговорили питання із започаткування спільних наукових розробок у галузі експериментальної медицини.

Представники Університету Поля Са-

батьє (Тулуза, Франція) мали можливість упродовж свого візиту ретельно ознайомитися з роботою Тернопільського медуніверситету, його науковою та матеріаль-

но-технічною базою, науковими розробками й досягненнями.

Прес-служба ТДМУ

У НОМЕРІ

Стор. 6-8

ДОЦЕНТ ЛЬОНГІН ГУТА: «ВДЯЧНИЙ ДОЛІ ЗА ВСЕ»

Сьогодні гостем рубрики «Вітальня» є доцент нашого університету Льонгін Володимирович Гута – відомий та шанований у нашому краї фахівець медицини материнства й дитинства. На переконання Л.В. Гути, акушерство більше пасує чоловікам, які терплячіше став-

ляться до жінки в пологах. «Мені здається, що я завжди розумів і поважав роділь, вважаючи їх Божими творіннями, бо вони жертвують собою заради народження нового життя, – каже Льонгін Володимирович. – Для мене найголовніше – усвідомлення того, що ти зробив все, що від тебе залежить, для порятунку людського життя.

СУЧАСНУ ТРЕНАЖЕРНУ ЗАЛУ ВІДКРИЛИ В ТДМУ

Відбулося офіційне відкриття сучасної тренажерної зали в ТДМУ. Вона розміщена в гуртожитку №1, що на вулиці Живова, 3. У такий спосіб адміністрація вишу підтримує бажання майбутніх лікарів дбати про власне здоров'я.

тися змолоду, тому університет докладає чимало зусиль, щоб створити належні умови для занять спортом у вільний від навчання час.

Для студентів і працівників університету заняття у цій залі безкоштовні. Вхід відбувається за

Спортивну залу обладнали найновішими силовими тренажерами Inter Atletik Gym і Professional Line, а також кардіотренажерами Fitex. Щоб тренування були якнайефективнішими та безпечними, у залі постійно працюють три кваліфіковані тренери – Максим Відельський, Андрій Гедез, Владислав Жарський. Вони за побажаннями відвідувачів складають індивідуальні програми, стежать за правильністю виконання вправ і порядком у залі, коригують допустиму кількість людей. Зазначимо, що в середньому в тренажерній

залі ТДМУ в один час може перебувати до 50 осіб.

Також шафками для зберігання речей, душовими кабінами та туалетами обладнали жіночу та чоловічу роздягальні. Облаштували й кімнату відпочинку, де можна попиту чаю, поспілкуватися, перепочити після тренування.

Під час відкриття тренажерної зали ректор ТДМУ, професор Михайло Корда наголосив, що про здоров'я потрібно турбува-

студентським квитком і перепусткою. Така система доступу до зали діятиме впродовж місяця. У подальшому вхід відбуватиметься лише за перепусткою, яку можна виготовити у відділі програмного забезпечення, що розташований в адміністративному корпусі ТДМУ.

Розклад роботи тренажерної зали: у будні 16.00-22.00, вихідні 10.00-22.00. Обов'язково треба мати із собою змінне закрите взуття.

НА ВИСТАВЦІ «ВИЩА ОСВІТА-2018» НАШ ВИШ ПРОВІВ ВІДКРИТУ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНУ ПРЕЗЕНТАЦІЮ

У Львівському палаці мистецтв 23-24 березня відбулася VI Міжнародна виставка «Вища освіта-2018». У цьому заході українських та закордонних вищих навчальних закладів, ТДМУ взяв участь уперше. Захід організував Міжнародний освітній центр за підтримки Львівської торгово-промислової палати, управління освіти Львівської міської ради та Львівського міського центру зайнятості. Симбіоз приватної ініціативи та державних установ дозволив провести його на високому рівні.

Відкрили виставку словами вітання для гостей від організаторів та врученням дипломів учасника.

Протягом двох днів з 10 до 17 години майбутні абітурієнти, студенти коледжів та їхні батьки мали можливість поспілкуватися

з представниками навчальних закладів і з перших вуст дізнатися всю необхідну інформацію про вступ і навчання, а також отримати інформаційні матеріали про освітні програми ВНЗ.

Водночас з роботою виставкової зали на другому поверсі два дні організували різні тематичні заходи, зокрема, профорієнтаційне тестування, презентації, відкриті дискусії та семінари. ТДМУ став єдиним українським вищим навчальним закладом, який цього року провів відкриту профорієнтаційну презентацію.

Відповідальний секретар приймальної комісії, доцент Григорій Загричук представив освітні програми ТДМУ. Багатоох відвідувачів цікавило навчання за кордоном, проте після інформації команди ТДМУ про матеріаль-

но-технічно базу та можливості закордонного стажування в нашому ВНЗ старшокласники частіше змінювали власну думку.

Окрім різноманітних інформаційних матеріалів, представники ТДМУ привезли на захід мультимедійне обладнання для демонстрації презентаційних фільмів про університет, а також зробили виставку продукції видавництва «Укрмедкнига»

Доцент Григорій Загричук поспілкувався з представниками Вищої школи економіки та інновацій WSEI (Люблін) щодо можливості співпраці між навчальними закладами

На завершення виставки учасники зробили фото на згадку, а серед зареєстрованих відвідувачів організатори провели розіграш призів.

ВЧИЛИСЯ ЗУПИНЯТИ КРОВОТЕЧІ

Студенти ТДМУ, які є активними членами Тернопільського молодіжного осередку Всеукраїнської ради реанімації, 31 березня з нагоди Дня зупинки кровотеч зорганізували в ТРЦ «Подолани» просвітницьку акцію з елементами відпрацювання практичних навичок. Упродовж останніх трьох років для тренінгових центрів світу стало традицією цього дня наголошувати на важливості володіти вміннями зупиняти кровотечу. Як правило, інструктори з першої меддопомоги, парамедики, пожежники, військові та інші проводять безкоштовні вишколи для мешканців.

Команда інструкторів молодіжного осередку Всеукраїнської ради реанімації у співпраці з громадською організацією «Білі бе-

рети» зорганізували показові майстер-класи з методів тимчасової зупинки кровотеч.

Усі зацікавлені мали можливість дізнатися про алгоритм дій від

часу знаходження пораненого до передачі його медикам, вміти оцінити безпеку на місці події та захисту від інфекцій, що передаються з кров'ю, розрізнити кровотечі та визначити критичні. Також бажаючі мали змогу навчитися зупиняти кровотечі шляхом накладання турнікету, тампонування рани, накладання пов'язок на рани.

Практичні навички можна було відпрацювати на сучасних манекенах. Молодіжний осередок Всеукраїнської ради реанімації висловлює подяку усім, хто долучився до акції, а також окрему подяку Тернопільському державному медичному університету, центру симуляційного навчання ТДМУ та іншим.

ЗАПРОСИЛИ НА ВЕЧІР КУЛЬТУР

До Тернопільської української гімназії імені І.Франка 28 березня з'їхалися школярі з різних міст України, аби взяти участь у всеукраїнському турі предметної олімпіади з географії. Задля урізноманітнення знань молоді студенти нашого університету розповіли про рідні їм країни. Вони підшукали цікаві факти, підготували творчі номери.

Наприклад студенти з Гани Шеріф Осман, Нобль Аппах і Браян Аріквей-Адді презентували свою державу. Усіх присутніх вони щиро здивували виконанням української пісні «Ой, на горі два дубки», за що отримали чимало оплесків.

Президент Асоціації студентів

Нігерії ТДМУ Даніель Аганрен разом зі своєю командою теж цікаво репрезентували рідну землю. Спершу Емануель Аджіматі розповів про особливості одруження у племені йоруба. Він також детальніше зупинився на тому, скільки племен живе в Нігерії, які їхні особливості, чим його країна цікава. Після цього акомпанував своєму земляку Бабасу Пуамусу, який виконав пісню про маму англійською та рідною мовою. Підтримати хлопців прийшли Онворді Вініфред та Або Акосейпрега, які допомагали готувати презентацію.

Індійська культура цього вечора була представлена піснями й танцями. Першокурсниця Нікіта

подарувала всім присутнім чарівну пісню. Порадували вокалом і грою на гітарі першокурсники Вінит Масл та Ваїбхав Тріпаті. Танцювальну спадщину Індії представили учасниці студії Школи індійського танцю Еліни Абакарової «Амріта».

Про Королівство Марокко та його відоме місто Касабланка розповіли Юніс Ханафі й Сара Абовелкоуссіне.

Студенти з Єгипту Ахмед Абдельгавд Салем Мохаммед та Абделрахман Салех Кхалед Ібрагім підготували вікторину для учасників олімпіади. За правильні відповіді учні отримували солодощі, які приготували співвітчизники Ахмеда та Абделрахмана.

Добірку підготовлено за матеріалами прес-служби ТДМУ

Редактор **Г. ШОТ**
Творчий колектив: **Л. ЛУКАЩУК,**
Л. ХМІЛЯР,
М. ВАСИЛЕЧКО
Комп'ютерний набір і верстка:
Р. ГУМЕНЮК

Адреса редакції:
46001,
м. Тернопіль,
майдан Волі, 1,
тел. **52-80-09; 43-49-56**
E-mail hazeta.univer@gmail.com

Засновник:
ДВНЗ «Тернопільський
державний університет
ім. І.Я. Горбачевського
МОЗ України»
Індекс **23292**

Видавець:
ДВНЗ «Тернопільський
державний медичний
університет
ім. І.Я. Горбачевського
МОЗ України»

За точність
викладених фактів
відповідає автор.
Редакція не завжди
поділяє позицію
авторів публікацій.

Реєстраційне свідоцтво
ТР № 493-93ПР від 24.11.2010,
видане головним
управлінням юстиції у
Тернопільській області

Газета виходить
двічі на місяць
українською мовою.
Обсяг – 3,33 друк. арк.
Наклад – 1000 прим.
Замовлення № 168

Газету набрано, зверстано,
віддруковано у ДВНЗ
«Тернопільський державний
університет ім. І.Я. Горбачевського
МОЗ України».
46001, м. Тернопіль,
майдан Волі, 1.

ЗАХОДЬТЕ НА НАШ САЙТ: WWW.MEDYCHNA-AKADEMIA.TDMU.EDU.UA ТА НА СТОРІНКУ У FACEBOOK

.....**НАЙКРАЩИЙ У НОМІНАЦІЇ «ЗА АКТИВНУ ГРОМАДЯНСЬКУ ПОЗИЦІЮ»** ●

ІЛЛЯ МЕЛЬНИК: «ГОТУЮЧИСЬ ДО СЛУЖБИ В АТО, НАПОЛЕГЛИВО ОПАНОВУВАВ СТАНДАРТИ ТАКТИЧНОЇ МЕДИЦИНИ»

Студент 3 курсу медичного факультету Ілля Мельник став найкращим у номінації «За активну громадянську позицію» й отримав подяку ректора ТДМУ ім. І.Я. Горбачевського, професора Михайла Корди. Про життєві пріоритети, нинішні студентські будні та недавню службу в зоні АТО розмовляємо з Іллею в редакції «Медичної академії».

– Зараз для вас пріоритет – навчання. Лекції, практичні заняття, іспити...

– Щоб бути гарним лікарем – треба багато вчитися. Першою ж сходинкою до професії стало для мене Кременецьке медичне училище, куди вступив після 9 класу Збаразької загальноосвітньої школи. Отримав спеціальність фельдшера.

– Ви перший медик у сім'ї?

– Так. У мамі професія – бухгалтер, покійний тато працював інженером. Після медучилища я вступив на медичний факультет ТДМУ ім. І.Я. Горбачевського, закінчив 1 курс, але на 2 курсі не склав зимової сесії та пішов працювати фельдшером ФАП у селі Старий Збараж. На той час мені було лише двадцять і я був таким собі безжурним баламутом, який лише пізнавав себе і світ. Відтоді багато що змінилося.

– Скільки часу працювали фельдшером ФАПу?

– Я працював фельдшером майже два з половиною роки. Коли в Києві почався Майдан і відбулися перші кровопролитні зіткнення, вирішив, що моє місце там. Однак і роботу залишити не міг. Потім на нашу землю прийшов ворог. Росія захопила Крим, ситуація загострювалася, почалися бойові дії на Сході. Багато знайомих хлопців записалися в добровольчі батальйони. І я теж вирішив йти служити. Так розпочався мій шлях в АТО.

– Ви ввійшли до складу добровольчого батальйону патрульно-постової служби особливого призначення «Тернопіль».

– Так, я був фельдшером ба-

тальйону. 1 серпня 2014 року розпочалася моя перша ротація. Готуючись їхати на схід, наполегливо опановував стандарти тактичної медицини. Адже раніше надавати медичну допомогу в умовах бойових дій не доводилося. Боявся, що зроблю щось не так, щось забуду. А від цього залежить людське життя. Тому використовував усі можливі джерела інформації, щоб більше знати та вміти.

– Як найдорожчі вам люди сприйняли ваше рішення йти на війну?

– Мамі та коханій дівчині сказав, що їду до Тернополя на навчальні збори й невдовзі повернуся. Не хотів їх хвилювати. Але вони, мабуть, не дуже вірили моїм словам, бо геть втратили спокій. Коли навчання завершилися, надійшла команда про відправку в зону АТО для несення служби. На збори дали дві години. Я зателефонував мамі та Насті, повідомив, що їду на Донбас. Вони не могли говорити – лише плакали.

– Де дислокувався батальйон «Тернопіль»?

– На Луганщині. Завданням бійців спецбатальйону було забезпечення правопорядку в звільнених від проросійських бойовиків населених пунктах, співпраця та координація дій з іншими силовими підрозділами – СБУ, ЗСУ, а також з добровольчими батальйонами, які виконують завдання зі знешкодження ворожих збройних угруповань. Зокрема, після звільнення силами АТО Лисичанська бійці батальйону «Тернопіль» забезпечували в місті громадський порядок. Базувалися в місцевому райвідділі міліції, ночували в спортзалі. Місцем служби стали й інші звільнені від ворога міста: Станиця Луганська, Кримське, Лутугіно, Сокольники... Там теж за домілку правила якась актова зала чи покинута хата. Для приготування їжі мали польову кухню. Як фельдшер, робив усе, щоб санітарно-гігієнічні умови відповідали нормам, а їжа була

якісною, що важливо для здоров'я. І звичайно, надавав медичну допомогу. Холодної пори року обігріти пічками приміщення, де перебуває з півсотні осіб, неможливо, а підхопити хворобу, навпаки, легко. Лікував ангіни, гайморити, ГРВІ, грип... Потрібні медикаменти мали завдяки колективу поліклініки об-

ласного управління МВС у Тернополі та волонтерам. Поранених бійців після надання першої медичної допомоги машиною доправляли до госпіталю. Богу дякувати, не було осколково-фугасних поранень і рани, головним чином – кінцівок, були неважкі. Нам щастило! Ви навіть не уявляєте, як нам таланило!

– Яка ситуація запам'яталася особливо?

– Якось приїхали на завдання в прифронтовий населений пункт й одразу почався потужний обстріл. Ми заховалися в підвалах під будинками та понад чотири години чекали, доки настало затишшя. Пригадую інші «гарячі» епізоди, коли почали по нас гатити з «Градів». Стрільня так, що стіни ходили ходором. Спостерігаєш спалах за спалахом, а серце в грудях б'ється шалено. Чи лежиш на землі в

кущах і бачиш: дві – три ракети полетіли. «Аби минули!», – тільки й встигаєш подумати. Потім вибухи десь позаду, а вгору злітають нові ракети. І можна лише лежати та молитися, щоб і цього разу «прилетіло» не сюди.

– Молитва підтримувала?

– Так, без молитви у важкі хвилини – ніяк. Майже кожно

ротацію у батальйоні «Тернопіль» перебував священник, надаючи бійцям духовну підтримку. Приїздили до нас волонтери, привозили продукти, теплі речі, листи від рідних, малянки та обереги, зроблені дитячими руками. Якось принесли велику картонну коробку з малянками й браслетами-оберегами, що їх передали учні школи. Зворушені, ми почали їх розглядати. На звороті браслету, який я першим витягнув з коробки, було написано «Настя». Відтоді цей оберег завжди зі мною. Відслуживши останню ротацію, привіз його додому.

– Скажіть, будь ласка, скільки бійців ви врятували? І як воно – рятувати людські життя під обстрілами?

– Зазвичай були неважкі поранені, тож не варто про це говорити. Я просто виконував свої функції.

– Місцеві мешканці зверталися за допомогою?

– Так. Їм допомагали.

– Скільки ротацій мали?

– У мене було шість ротацій з інтервалом місяць-два. Остання – листопад-грудень 2015 року.

– Коли було найважче?

– Давайте я краще про позитивні миті розповім. Приміром, про чотирилапого друга нашого батальйону – собаку Атошку. Загалом собак, яких залишили господарі, прибилося багато, бійці їх підгодовували, але Атошка найбільше з нами їздила, була нашим вірним другом і помічником. Потім помітили, що улюблениця батальйону стане мамою. Вночі мене розбудив комбат: «Атошка дуже скавулить, мабуть, народжує». Тож довелося приймати пологи.

Сидів коло неї, доки на світ не з'явилося дев'ять цуценят.

– Ви пішли служити рядовим?

– Так, згодом став молодшим сержантом, а демобілізувався у званні сержанта.

– Маєте нагороди?

– Отримав орден «За відвагу». І від громадських організацій дві медалі – «За оборону рідної держави» та «За оборону Батьківщини». Демобілізувався у січні 2016-го. Доки служив, місце роботи за мною зберігалось, але на ФАП я не повернувся, а пішов працювати фельдшером підстанції швидкої медичної допомоги №2, що на вулиці Шпитальній у Тернополі. І поновився в університеті, щоб продовжити навчання та здобути вищу медичну освіту. Торішнього травня одружився.

– Хто ваша дружина?

– Коли ми познайомилися, Настя була студенткою 4 курсу медичного факультету ТДМУ. Після закінчення університету та інтернатури працює лікарем обласного Центру екстреної медичної допомоги та медицини катастроф. Дуже вдячний своїй дружині за любов і підтримку, за те, що терпляче чекала мене з АТО. Війна – як ковадло для людей та їхніх стосунків: одних розчавлює, інших загартовує і робить міцнішими. Наші взаємини витримали випробування й допомогли мені швидше повернутися до мирного життя.

– Важко поєднувати навчання з роботою на «швидкій»?

– Нелегко, але цілком реально. Головне – бажання та мотивація.

– Що допомагає зняти втому, напругу буднів?

– Відпочинок на природі. Плавання.

Розповідаючи про своїх бійців в одному з інтерв'ю, комбат спецбатальйону «Тернопіль» Володимир Катрук про юнака зі Збаража Іллю Мельника сказав так: «Медик за освітою, коли вперше за час вишколу взяв до рук автомат, здавалося, ніколи не звикнеться з ним. Та яким вправним бійцем і фельдшером він став! І автомат за спиною, і аптечка в руках. Допомігав не лише своїм. У Станиці Луганській рятував поранених сепаратистів. Людина з великим серцем».

Війна, мов лакмусовий папірець, швидко та дуже наочно проявляє душі й характери.

**Лідія ХМІЛЯР,
Микола ВАСИЛЕЧКО (фото)**

ПРО МУЛЬТИДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД ДО ВЕДЕННЯ ПАЦІЄНТІВ СТУДЕНТ НАШОГО ВНЗ РОЗПОВІДАВ У СТАМБУЛІ

Міжнародний конгрес студентів-медиків відбувся 21-23 березня на базі університету в Мальтепе – район Стамбулу (Туреччина). Головна тема заходу – «Мультидисциплінарний підхід у медицині». У події взяли участь понад 90 учас-

ників з різних країн світу. Тернопільський державний медичний університет імені І.Горбачевського представив студент четвертого курсу Богдан Гаюк, який презентував свою стендову доповідь.

Роботу Богдан присвятив мульт-

дисциплінарному підходові до ведення пацієнтів з нейроендокринними пухлинами з ураженням серця (науковий керівник – доц. Р.Коморовський). Стендова доповідь нашого студента викликала жвавий інтерес серед учасників.

Також делегати взяли участь в інтерактивному воркшопі на тему ролі мистецтва у медицині, клінічному мультидисциплінарному розгляді хворого, прослухали лекції провідних фахівців з Туреччини.

На завершення конгресу відбулася дружня вечеря, під час якої учасникам вручили сертифікати.

На третій день конгресу його учасників запросили на екскурсію до історичного музею та у старе місто.

Усю організацію заходу взяли на себе студенти університету Мальтепе.

Прес-служба ТДМУ

Сьогодні гостем рубрики «Вітальня» є доцент нашого університету Льонгин Володимирович Гута – відомий та шанований у нашому краї фахівець медицини материнства й дитинства.

У затишному помешканні Льонгина Володимировича серед розкішних вазонів, виплєканих руками його дружини – Любові Михайлівни, мою увагу привертає квітуче панно. «Ці картини подарували вдячні пацієнти», – каже господар оселі та люб'язно запрошує до столу, випити філіжанку кави. Смакуючи запашним напоєм, розглядаємо світлин сімейного фотоальбома, деякі уже глядаємо під плинном літ, є й раритетні чорно-білі фото. На них дорогі його серцю люди – батьки, сестри, лікарі медичних закладів, в яких колись працював. Багато фотографій зі студентського життя. Ось студент Льонгин Гута з однокурсниками в «анатомці», на іншій – у студентському товаристві під час збирання картоплі...

«У БАТЬКА БУЛИ ЗОЛОТІ РУКИ – ВСЕ ЙОМУ ВДАВАЛОСЯ»

– Льонгине Володимировичу, ви навчалися в нашому університеті?

– Ні. Мої університети минули в Івано-Франківському медінституті, тоді це був Станіслав. До речі, цюгоріч у мене «невеличкий» ювілей – шістдесят років з дня, коли отримав диплом.

сім'ї – троє. Мама, звісно, щось збирала їм, щоб перекусили з дороги і раптом ця жінка каже: «Пані, візьміть мого сина, бо я не можу його прогодувати, він усе вмів робити, йому вже багато – 11 років». І мама погодилася. Але в усьому селі не знайшлося більше родини, яка б взяла на виховання дитину. Минуло кілька років, хлопчик повернувся до своєї домівки. Але одного дня, коли мої батьки будували хату в Івано-Франківську, мама якраз подавала батькові якісь балки, хтось кличе: «Мамо,

ко повернув канадському господарю квитки, які той придбав для нього, і залишився в Україні. Якщо сприймати таку історію з погляду сучасника, то, здається, нічого особливого немає. У батька були золоті руки – все йому вдавалося, столювати особливо любив. Мав власні верстати, хату сам збудував, англійську досконало знав, хоча освіти мав лише два класи. Отож міг і себе, і сім'ю прогодувати та жити в достатку. Але всі плани перекроїла безжална машина сталінських репресій, яка докотилася й до Збруча. 1939 року батька заарештували. Трагічна доля чекала й на татових сестер, двоє з них вийшли заміж по той бік Збруча, але одну з них разом з чоловіком розстріляли у ці криваві роки, а інша, хоча сама й залишилася живою, втратила чоловіка. Третя батькова сестра вийшла заміж за польського офіцера, на якого чекала сумна доля мучеників Катинської трагедії, її ж разом з двома дітьми вислали до Сибіру. За подібним сценарієм вдіяли й з сім'єю моєї мами. Усіх – і дорослих, і дітей відправили у край вічного холоду та неблаштованості, от тільки незрозуміло: за що? Справу батька ми й донині шукаємо, звертаємося до різних інстанцій, ніби й не відмовляють, але мовчать, усе покрито завісою таємниці. Втім, незважаючи на увесь трагізм цієї сторінки життєпису моєї родини, з'явився й світлий промінчик – 1946 року батько повернувся додому. Прийшов до хати чоловік у солдатській шинелі, і я його не впізнав, бо не бачив ніколи. Вже згодом батько розповідав: їх заарештували та вивезли до Сибіру, але в місцевих поселеннях мешкати не дозволили, тому вони викопували землянки в лісі й там облаштовували сяке-такє помешкання. Чому прийшов додому у військовій формі, бо у часи Другої світової Ванда Василевська організувала в Сибіру польську армію, то батько з іншими чотирма ув'язненими й записалися добровольцями. Прослужив до

Льонгин ГУТА з однокурсниками на кафедрі патанатомії (1956 р.)

– Про медицину мріяли з дитинства?

– Більше мріяла мама. Вона чомусь вважала, що я маю стати або лікарем, або священиком, очевидно, тому, що ці професії були у великому пошанівку в селі. Я обрав перше.

– Але могли б не послухати та вчинити інакше?

– Ні. Знаєте, матуся та батько були для мене надзвичайно авторитетними людьми. Піти наперекір мамі я не міг, навпаки, дослухався її порад. Взагалі ж мої батьки, як сказав поет, це, як ті «два крила, що птаха тримають в небесній блакиті». І навіть зараз, коли маю вже своїх дітей, онуків і трьох правнуків, вони завжди поруч – у роздумах, на фото, у спогадах, я часто згадую про них, інколи подумки навіть запитую поради. Моя мама була надзвичайно доброю та чуйною людиною. Пригадалося, як 1942 року, а було це на початку жнив, гуцули спустилися з Карпатських гір і ходили у нас селом з надією, що хтось дасть шматок хліба чи якусь іншу поживність. І до нашого помешкання зайшла жінка з трьома дітьми. А нас також у

мамо». Дивимось – вродливий юнак, пригледілись ближче, а то Василько, той хлопчик, якого мама врятувала від голоду.

– Якими вони були, ваші батьки? Де ваші родинні корені?

– Я народився 2 січня 1936 року у тоді ще Копичинецькому повіті, у селі Шидлівці на Збручі. Кому цікаво, то розповім, що Збруч розділяє Шидлівці на тернопільські та хмельницькі, так от я народився в тернопільських, які тоді належали Польщі. Це стародавнє село, яке вперше згадується ще 420 року. У сім'ї мого батька жили доволі бідно, крім нього, дідусь мав ще п'ятеро донечок. Аби якось допомогти родині, тато ще замолоду виїхав на заробітки до Канади й там працював на залізниці впродовж семи років. За цей час на батьківщині йому знайшли наречену, і він за згодою канадського роботодавця приїхав в Україну, аби одружитися та згодом повернутися. Але, знаєте як воно буває – не все, що плануєш, стає реальністю, життя вносить свої корективи. Моя бабуся не змогла прийняти рішення та відпустити доньку в далекі світи. Отож бать-

(Зліва направо, сидять): дружина Любов, мама дружини Льонгина БУНОВСЬКА, Льонгин ГУТА, (стоять): донька Інна та син Олег (1978 р.)

завершення війни, а коли повернувся додому, його обрали секретарем сільської ради, але затримався на цій посаді недовго, бо згодом призначили на посаду директора промкомбінату у селі Пробіжна, отож наша сім'я переїхала туди мешкати. З 8 до

ДОЦЕНТ ЛЬОНГИН ГУТА:

10 класу я навчався у середній школі в Пробіжній, але вже тоді мав власну копійку. Гроші заробляв написанням радянських лозунгів на транспарантах, які в ті часи були надзвичайно затребуваними. До завершення навчання у мене на рахунок в «Ощадбанку» назбиралася кругленька сума – 10 тисяч карбованців.

«ВАСИЛЬ ШКРОБОТ БУВ ВИСОКОКЛАСНИМ ФАХІВЦЕМ, А ДЛЯ МЕНЕ ВІН СТАВ БАТЬКОМ У ХІРУРГІЇ»

– І ось настав час вступати до інституту.

– Перша спроба виявилася вдалою, я мав гарні знання, отож, склавши вступні іспити, став студентом Станіславського медичного інституту. Навчання давалося легко, я із зацікавленням сприймав кожну нову дисципліну, і коли довелося обира-

«записатися». Я й вирішив спробувати. І через якийсь час ще з одним випускником поїхав у Ворохту на чотиримісячну практику, а згодом нас скерували у село неподалік Коломиї. Там був медичний заклад, де лікували хворих на тубменінгіт, таких пацієнтів перебувало понад півсотню. Ця патологія була у ті часи доволі поширеною й ми щодня вводили хворим у спинномозковий канал стрептоміцин, який був тоді дуже ефективний. Після завершення стажування мені видали скерування на роботу.

– І місцем вашої праці стало...

– ... селище Гусятин, що в нашому краї. Коли приїхав туди, навіть не сподівався, що районна лікарня може бути таким популярним серед простого люду медзакладом, бо запозичувати досвід туди приїздили чи не з усього Радянського Союзу. В народі вона здобула назву Павлівської лічниці. Головним лікарем там був Василь Тимофійович Шкробот. Якби ви побачили, які черги хворих вишкочувалися до його кабінету. Коли у нього був прийомний день, то люди приїздили з усіх усюд, переважно на фірах, бо у кого тоді була автівка, понад півсотні возів «паркувалися» біля лікарні. Люди діставалися з Хмельниччини, Львівщини, Івано-Франківська, Чернівців, Рівненщини. Життя у лікарні вирувало та дивувало мене, новоспеченого лікаря, своїми інноваціями. Вперше я побачив палати, які обладнали для лікування сном. Це було гусятинське ноу-хау – подовгувати скляні ящики, в яких безперервно крізь невеликі отвори просіювалося просо, створюючи ілюзію дощу. Василь Тимофійович був і хірургом, і акушером-гінекологом, лікарів цих спеціальностей не вистачало. І ось одного разу він покликав мене до свого кабінету та запропонував перекаліфікуватися з фтизіатра на акушера-гінеколога, і я погодився. Так одразу доля подарувала мені нову спеціальність і чудового наставника.

ти спеціалізацію, а тоді було лише три напрями – хірургія, терапія та гінекологія, то моїм вибором стала фтизіатрія. Якось звернувся до нас староста курсу та повідомив, що відкривається нова спеціальність, чи хтось хоче

«ВДЯЧНИЙ ДОЛІ ЗА ВСЕ»

Василь Тимофійович був висококласним фахівцем, цікавився новими напрацюваннями в галузі хірургії. А для мене він став батьком у цій спеціальності. «Сьогодні буду оперувати я, — якось сказав мені, а ви спостерігайте, бо наступна операція буде вашою». Так і сталося, наступну апендектомію вже я проводив самостійно, а Василь Тимофійович

яка базувалася тоді у Великому Глибочку. Він й зініціював мій переїзд туди. Взагалі ж Станіслав Іванович був для мене не лише керівником, а й значимою людиною у моєму житті, прикладом людяності, доброчесності та співчутливості до проблем тих, хто його оточував. Як нині пригадую той день. Кличе він мене до себе у кабінет, глянув — а у

Льонгин ГУТА (серпень 1962 р.) міську лікарню, то головний акушер-гінеколог області Надія Василівна Рижак запропонувала мені там місце завідувача гінекологічного відділення. Хвилювався, чи впораюся з таким навантаженням, бо це дещо вищий рівень надання акушерсько-гінекологічної допомоги, але вона запевнила, що вірить у мене. І я й справді робив усе заради того, щоб не розчарувати тих людей, які довірили мені цю ділянку роботи, хоча більше переживав за пацієнтів, бо їм не розкажеш, що акушерська практика завжди межує з високими ризиками для життя.

«ЯК НИНИ, ПЕРЕД ОЧИМА ВЕЛИКИЙ СТІЛ, А ЗА НИМ ПОНАД ДВАДЦЯТЬ ЧЛЕНІВ КОМІСІЇ»

— Незважаючи на високу завантаженість, ви вирішили спробувати власні сили й у науковій царині. Але чи гадали тоді, що станете науковцем, доцентом медичного інституту?

— І гадки такої не мав, робота в стаціонарі забирала багато часу, але, як завжди, всі наші помисли та плани кардинально змінює його величність випадок. Так сталося й цього разу. В нашому університеті саме організували факультет післядипломної освіти. З травня 1979 року заснували кафедру акушерства та гінекології, яку розташували на базі пологового будинку з гінекологічним відділенням другої міської лікарні та гінекологічного відділення обласного онкодиспансеру. Організувала кафедру доцент Гаяне Тигранівна Борсук. Це був перший двомісячний цикл навчання «Клінічне та оперативне акушерство», де навчалось вісім лікарів-курсантів з Тернопільської області. А у серпні почав працювати перший склад викладачів кафедри, очолити яку запросили професора Мікрона Борисівну Розуменко з Кривого Рогу. Всіх дивувало її дещо незвичне ім'я. Вона народилася Дюймовочкою, важила лише 800 грамів і мама, акушер-гінеколог, виходила її та назвала Мікровою. І ось одного разу, це було 27 листопада 1979 року, приходимо на п'ятихвилку, а черговий лікар

доповідає, що доправили вагітну жінку із села Горішній Івачів, в якої три дні тому ще вдома відійшли води, що спровокувало інфікування внутрішніх статевих органів. Коли я зайшов до неї в палату, сморід стояв такий, що санітарки повідчиняли вікна. І ось скликають консилиум, на якому були присутні три завідувачі відділеннями — Мікрона Борисівна, Гаяне Тигранівна та Анатолій Федорович і йде обговорення тактики видалення плода. Усі розуміють, якщо провести кесарський розтин звичним способом, то інфекція може спричинити перитоніт, а це загроза тяжких ускладнень аж до смерті. «Як будемо діяти?» — запитує Мікрона Борисівна. «Звісно, видаляти разом з маткою», — лунає у відповідь голос Гаяне Тигранівни. І тоді Мікрона Борисівна розповідає, що 1905 року німецький гінеколог запропонував екстраперитонеальний кесарський розтин. Цей метод й дозволить вирішити ситуацію. «Але ми жодного разу так не оперували, хто стане за хірургічний стіл?» — не здається Гаяне Тигранівна. «Операцію проведе Льонгин Володимирович, — впевнено відповідає Мікрона Борисівна, — я довіряю його кваліфікації. — Усе буде гаразд». І ось я вже в операційній, оперативне втручання провів вдало й жінку на десятий день виписали із здоровою дитинкою додому. До речі, коли вона через три роки прийшла знову народжувати до нас, то ніхто й не помітив після-

як і ви, й також володію російською мовою». «Ви вільні, більше питань немає», — прозвучало у відповідь. Конкурс я б провалив, але втрутилася Мікрона Борисівна, яка занесла в партком протокол зборів кафедри, що рекомендує мене на цю посаду, відтак комісія прийняла позитивне рішення.

«У ВІДДІЛЕННЯ ЗАВІТАВ СЕКРЕТАР ПАРТКОМУ Й ВЛАСНОРУЧ ВРУЧИВ НАКАЗ ПРО ПРИЗНАЧЕННЯ НА ПОСАДУ ДОЦЕНТА»

— Кандидатську, присвячену питанням впливу шкідливих виробничих факторів на організм вагітних жінок Тернопільського бавовняного комбінату, розпочав писати 1982 року. Таку тему до мене ніхто й не досліджував у ті роки, тому й відповідної літератури з цього питання, по суті, не було. Втім, в одному з науково-популярних видань я знайшов оприлюднені дані досліджень, які проводили на острові Окінава в Японії. Так ось з'ясувалося, що місцеві мешканки — молоді жінки перед тим, як завагітніти виїздили з острова на три роки, бо вібрації та шум літаків під час злету негативно впливали на вагітність і плід. Я ж проводив дослідні на щурах, возив їх на

Проректор ТДМУ, професор Володимир БІГУНЯК з колективом лікувально-діагностичного центру університету вітають доцента Льонгина ГУТУ з 70-річчям (2006 р.)

вчив «асистував» і спостерігав як я працюю. «Ви перший, кому за п'ятнадцять років Василь Тимофійович довірив оперувати», шепнула якось під час операції медсестра. Під його керівництвом я опанував усі можливі види оперативних втручань, які виконували в тодішній хірургії. До речі, син Василя Тимофійовича, Володимир Васильович Шкробот, який зараз є головним лікарем Тернопільської обласної клінічної психоневрологічної лікарні, перейняв у батька всі найкращі якості та риси — під його керівництвом заклад невпинно розвивається й модернізується. Наприкінці 1959 року Василь Тимофійович переїхав до Тернополя та будував пологовий будинок на Замковій. А мене облздороввідділ скеровував в районну лікарню у Копичинцях. Але біда. Місця терапевта для моєї дружини там не виявилось, на руках двомісячний син. Як бути? І ми приймаємо рішення їхати до Почаєва, де знайшлася для нас робота, ще й квартирою пообіцяли забезпечити. Щоправда, жити нам довелося в орендованому помешканні, бо тим, що обіцяли, ми поступилися лікарю, який мав інвалідність з війни. А згодом — нове місце праці у Зборівській районній лікарні, трудився там впродовж шести років.

— Як розпочалася тернопільська сторінка вашого життя?

— Сталося так, що головного лікаря Зборівської районної лікарні Станіслава Івановича Сташевського призначили керівником Тернопільської райлікарні,

нього в руках аркуш паперу. Як з'ясувалося, це був наказ, який він витребував у відділі охорони здоров'я про моє призначення у Тернопільську районну лікарню. «У вас дитина з інвалідністю, Льонгине Володимировичу, то, гадаю, що краще вам поближче до Тернополя, щоб синові було зручніше на процедури до лікарні добиратися, і школу неподалік знайдете». Я тоді не міг стримати сліз, розчулився дуже, це було так несподівано, але надзвичайно душевно. Розумів, що нелегко далось отримати те скерування, але Станіслав Іванович про це й словом не обмовився. А згодом, коли 1976 року в Тернополі збудували другу

Льонгин ГУТА з другом Нестором ДЕМ'ЯНЧУКОМ з Бучача (на конференції у Харкові в листопаді 1967 р.)

Льонгин ГУТА з двоюрідними сестрами Марусею, Стефанією та Володимирою, двоюрідним братом Ігорем (Тернопіль, серпень 1954 р.)

операційного рубця від кесарського розтину, вона успішно сама народила ще одну дитинку. Після цього випадку я ще провів майже сотню таких оперативних втручань, а у листопаді відбувся конкурс на заміщення вакантної посади асистента на кафедрі акушерства та гінекології й мене запросили взяти участь. Як нині, перед очима великий стіл, а за ним понад двадцять членів комісії — голова парткому, інші відомі особистості та науковці нашого університету. Мені задають розмаїті питання. Тодішній ректор Іван Ілліч Гетьман запитує російською: «А чому ви розмовляєте українською? Адже наша кафедра — всесоюзного значення і до нас приїздять з усього Радянського Союзу. Як, скажіть, ці люди мають вас розуміти?». Я сприйняв це як натяк на те, що мені вже не пройти конкурс і відповідаю: «Іване Іллічу, я закінчував таку ж радянську школу,

наш бавовняний комбінат, там вони піддавалися впливу усіх згубних чинників — пилу, шуму, вібрації та інших. Згодом проводили радіологічні дослідження та електронну мікроскопію видалених із шурів тканин плодів. Цією роботою займалися на кафедрі гістології та ембріології нашого інституту, зокрема, світлої пам'яті лауреат Державної премії України, професор Сергій Андрійович Сморщок і кандидат біологічних наук, а нині професор, завідувач кафедри гістології та ембріології ТДМУ Костянтин Степанович Волков, за що я дуже їм вдячний. Хочу зауважити, що показники виявилися не вельми втішними. Але захист, який відбувся 1985 року в Києві, пройшов успішно.

Через рік тодішній ректор нашого університету Іван Семенович Сміян викликає мене до свого кабінету й сповіщає, **(Продовження на стор. 8)**

ДОБРОЧИННІСТЬ

**ТЕПЛОМ СВОГО СЕРЦЯ СТУДЕНТИ-МЕДИКИ
ПОДІЛИЛИСЯ З ПІДОПІЧНИМИ «КАРІТАСУ»**

За доброю традицією в дні підготовки до світлого християнського свята – Великодня студенти ТДМУ зорганізують добродійні акції, спрямовані на підтримку дітей, які опинилися в складних життєвих обставинах. Зокрема, учасники університетського волонтерського проекту «Misericordia» та науково-краєзнавчої студії «Терполяни» відвідали підопічних Тернопільського благодійного фонду «Карітас», поспілкувалися й вручили дітям подарунки.

– Чинити добро, допомагаючи тим, хто потребує, – цього правила дотримуються студенти нашого університету. І діють за покликом серця, – розповів доцент кафедри філософії та суспільних наук ТДМУ, керівник науково-краєзнавчої студії «Терполяни» Леонід Кравчук.

Організатор волонтерського руху «Misericordia», доцент кафедри філософії та суспільних наук ТДМУ Тарас Кадобний на-

голосив, що учасниками руху є як українські, так і іноземні студенти, адже в ТДМУ навчаються юнаки й дівчата з 57 країн.

– Допомагаючи ближнім, робимо світ добрішим, комфортнішим. Ділитися теплотою серця, виявляти доброту та співчуття надзвичайно важливо, – мовила на зустрічі викладач кафедри філософії та суспільних дисциплін Надія Гуменна. – Адже людська доброта перемагає всі негаразди.

Підопічних «Карітасу» привітала староста науково-краєзнавчої студії «Терполяни», майбутній стоматолог Олеся Цвігун. Духовні пісні англійською мовою прекрасно прозвучали у виконанні студентки Біфхуга Суксес, яка приїхала на навчання з Нігерії, та студента з Індії Акаша Бісваса. Полонила серця слухачів і християнська пісня у виконанні першокурсниці стоматологічного факультету Яни Владики.

Дітям, що перебувають під

опікою благодійного фонду «Карітас», гості з ТДМУ вручили солодощі, фрукти, канцелярське приладдя, книги, дещо з одягу.

Керівник соціальних проектів «Карітасу» Наталя Масник тепло подякувала гостям за добрі слова, пісні й подарунки.

До збору подарунків активно долучилися студенти медичного факультету Христина Пелип, Світлана Веремчук, Зоряна Бринз, Елеонора Поліщук, майбутній стоматолог Оксана Пелип і другокурсниця фармацевтичного факультету Ольга Рівна. Організатори також висловлюють подяку представникам факультету іноземних студентів, викладачу кафедри філософії й суспільних дисциплін Надії Гуменній та першокурсникам 6-тої групи стоматологічного факультету (староста групи – Божена Обліжок) за допомогу в здійсненні добродійного заходу.

Лідія ХМІЛЯР

ЮВІЛЕЙ

17 квітня відзначатиме ювілейний день народження ветеран ТДМУ Валентина Семенівна ГАЛУШКОВА.

Вельмишановна Валентино Семенівно!

Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

Після закінчення Харківського інституту культури, трьох років роботи за фахом, у стінах університету Ви пройшли 20-літній трудовий шлях бібліотекаря, старшого бібліотекаря одного з найважливіших підрозділів вищого навчального закладу – бібліотеки, стали бібліографом вищої кваліфікації.

Глибоко поважаємо й щиро шануємо Вас за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових обов'язків.

Ваша професійна та громадська діяльність відзначені медаллю «Ветеран труда», грамотами й подяками ректора інституту. Ваші порядність, працелю-

ність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування.

Бажаємо Вам, вельмишановна Валентино Семенівно, доброго здоров'я, невичерпного життєвого оптимізму, людського тепла, душевного спокою, добробуту, родинного благополуччя та затишку, щасливого довголіття.

Бажаємо щастя, здоров'я і сили,

Щоб довгі літа плечей не схилили,

Щоб спокій і мир панували на світі,

Щоб радість знайшли Ви в онуках і дітях!

Ректорат і профком ТДМУ імені І.Я. Горбачевського

АКЦІЯ

ЧИСТІ ЗУБИ – ЗАПОРУКА ЗДОРОВ'Я

Упродовж двох тижнів студенти стоматологічного факультету Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського для учнів тернопільських загальноосвітніх шкіл №3 і 4 проводили низку заходів у рамках акції «Чисті зубки – запорука здоров'я».

Загалом відбулося п'ять семінарів для учнів перших і других класів цих навчальних закладів. Мета – ознайомити дітей з основними засадами дотримання гігієни ротової порожнини, захворюваннями ротової порожнини, шкідливими та корисними продуктами, які впливають на здоров'я зубів, навчити правильно чистити зуби.

Організатором акції була Софія Кравчук, яка разом з Антоном Буром, Валентиною Висоцькою, Оленою Смачило спілкува-

лася з малечю й вчила доглядати за ротовою порожниною у веселій та інтерактивній формі.

Прес-служба ТДМУ

ВІТАЛЬНЯ

ДОЦЕНТ ЛЬОНГІН ГУТА: «ВДЯЧНИЙ ДОЛІ ЗА ВСЕ»

(Закінчення. Поч. на стор. 6–7) що можу обійняти посаду доцента на нашій кафедрі у гінекологічному відділенні обласного онкодиспансеру. Я відмовився, бо не міг залишити свого наставника та учителя Мікрону Борисівну, яка важко захворіла. І лише через три роки, коли вона вийшла на пенсію, я погодився. До мене у відділення завітав секретар парткому та власноруч вручив наказ про призначення на посаду доцента, я прийшов на нове місце праці у Тернопільський обласний онкодиспансер. Працював там з 1988 до 2001 року, а згодом продовжив наукову та викладацьку діяльність на кафедрі акушерства та гінекології №1 нашого університету. Коли ж відкрили лікувально-діагностичний центр ТДМУ, що на вул. Чехова, мене запросили до співпраці, проводив оперативні втручання, консультував пацієнтів. А коли він завершив

свою діяльність, то місцем праці для мене стала приватна клініка «Медвіт».

«Я ЗАВЖДИ РОЗУМІВ І ПОВАЖАВ РОДІЛЬ, БО ВОНИ ЖЕРТВУЮТЬ СОБОЮ ЗАРАДИ НАРОДЖЕННЯ НОВОГО ЖИТТЯ»

– Цікаво, а чи передалася ваша любов до медицини дітям?

– Так. Радий з того, що дочка Інна Леонівна Ясиновська обрала мою професійну стежину, закінчила Тернопільський медінститут, трудилася в Тернополі педіатром, а зараз мешкає у Торонто, працює в клініці реп-

Під роботи Всесвітнього конгресу Українського лікарського товариства, присвяченого 100-річчю створення УЛТ (2010 р.)

родуктивної медицини лікарем УЗД-діагностики. Вона дуже любляча донька, піклується про нас з дружиною, телефонує щодня, розпитує про здоров'я. Син у медицину не пішов, працює в ТНЕУ інженером-програмістом.

Щоправда, його донька, а моя онучка Любов Сагайдак, також обрала професію лікаря. Я не наполягав, щоб вони обирали акушерство, бо, на мій погляд, ця спеціальність більше пасує чоловікам, які терплячіше став-

ляться до жінки в пологах. Мені здається, що я завжди розумів і поважав роділь, вважаючи їх Божими творіннями, бо вони жертвують собою заради народження нового життя.

– Що для вас було найголовнішим?

– Усвідомлення того, що ти зробив все, що від тебе залежить, для порятунку людського життя.

Кажуть, що життя – це особливе мистецтво, в якому всі люди актори. От тільки ролі у кожного різні. Хтось намагається заглибитися у себе, а комусь хочеться відгородитися від світу, або ж, навпаки, підкорити весь Всесвіт. Втім, є люди, які ніби сонячний промінь світять, торуючи шлях іншим. Це, напевно, і є їх особлива місія на цій Землі, якою Всевишній нагороджує тих, хто з честю витримав усі життєві випробування. Доцент Льонгін Гута – один з них...

Лариса ЛУКАЩУК

ОНКОЛОГИ ПІДБИЛИ ПІДСУМКИ РОБОТИ

На базі обласного онкодиспансеру відбулося засідання Асоціації онкологів Тернопілля, присвячене 35-річчю кафедри онкології, променевої діагностики і терапії та радіаційної медицини Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського та підсумкова нарада щодо роботи 2017 року обласної онкологічної служби.

(Зліва направо): **Леонід ШКРОБОТ – головний лікар обласного онкодиспансеру, професор, Ігор ГАЛАЙЧУК – завідувач кафедри онкології, променевої діагностики і терапії та радіаційної медицини ТДМУ, професор**

Про інструменти «Medax» для біопсії пухлин доповіла гостя з Києва Г.Лядова.

Професори І.Галайчук та І.Жулкевич розповіли про історію становлення кафедри онкології, променевої діагностики і терапії та радіаційної медицини, її фундаторів і провідних науковців, а також про досягнення. Вони зазначили, що кафедра онкології нині – це колектив, у якому працюють п'ять докторів медичних наук, професорів, три доценти, чотири асистенти-кандидати наук, два асистенти без наукового ступеня і лаборант кафедри. Серед викладачів є заслужений лікар України, кавалер ордена Данила Галицького, заслужений винахідник України.

Заснували кафедру 1983 року в результаті злиття курсу онкології та курсу рентгенології з медичною радіологією. Клінічною базою для неї став обласний клінічний онкологічний диспансер. Першим завідувачем новоствореної кафедри онкології, променевої діагностики і терапії та радіаційної медицини 1983 року був онкохірург, доктор медичних наук Геннадій Мороз.

У 1994-2006 роках кафедру очолював доктор медичних наук, професор В.Дрижак. Під його керівництвом колектив виконав низку наукових досліджень, зокрема «Вплив лазеротерапії на резистентність організму при комбінованому лікуванні злоякісних пухлин», «Профілактика та лікування печінкової недостатності у хворих на механічну жовтяницю пухлинного ґенезу», «Роль вірусів гепатиту В і С та інших причинних факторів у гепатоканцерогенезі».

Другий рік поспіль кафедра зорганізовує Всеукраїнську студентську олімпіаду з онкології. Цьогорічного січня відбувся майстер-клас представників Євро-Азійської асоціації мамологів. Італійські та грузинські хірурги-мамологи поділилися власним досвідом щодо лікування раку молочної залози.

Окрім того, професор І.Галайчук прозвітував про роботу Асоціації онкологів Тернопілля в 2017 році.

Під час підсумкової наради щодо роботи обласної онкологічної служби у 2017 році також розглянули низку важливих питань.

Надання спеціалізованої онкологічної допомоги торік проаналізували Л. Шкробот, В. Недошитко, К. Гоч. Вони окреслили проблеми та перспективи розвитку онкологічної служби в Тернопільській області на нинішній рік. За їхніми словами, для лікування онкологічних пацієнтів торік за рахунок Державного бюджету отримали хіміопрепаратів на суму 2.664.756 грн. За кошти обласного бюджету закупили препаратів на суму 1091300 грн. Таким чином хіміотерапевтичними препаратами забезпечили лише на 4,6% від загальної потреби, що становить майже 80 мільйонів гривень на рік.

Доповідачі представили загальну характеристику онкоепідеміологічного процесу в 2017 році та оцінку стану надання онкологічної допомоги країнам.

Отже, торік в області зареєстрували 3405 нових випадків раку, з них у сільських мешканців – 1798. З кількості первинних пацієнтів мали стадію згідно TNM: I-II – 1541 (48,9%), III – 592 (18,8%), IV – 626 (19,9%).

Захворюваність на злоякісні новоутворення становить 322,5 на 100 тисяч населення. Захворюваність серед сільських жителів складає 306,3 на 100 тис. населення. Всього станом на 1 січня нинішнього року на дис-

пансерному обліку перебували 25091 пацієнт, з яких понад 5 років – 15858 (63,2%). Поширеність онкологічних захворювань серед краян становить 2376,2 на 100 тисяч населення. Спостерігається нагромадження контингентів хворих на злоякісні новоутворення на чотири відсотка. У віковій структурі захворюваності переважають особи похилого та старечого віку: у чоловіків – 66%, у жінок – 60,5% (згідно з новою класифікацією віку ВООЗ).

З доповіддю «Рак молочної залози, рак шлунка, рак гепатопанкреатодуоденальної зони – результати надання спеціалізованої онкодопомоги хворим у 2017 році» виступила О. Туманова. Про рак товстої кишки, рак голови та шиї, рак органів сечовидільної системи – результати і проблеми надання спеціалізованої онкодопомоги хворим у 2017 році мовив А. Камінський.

Ситуацію щодо захворюваності на рак жіночих статевих органів

Колектив кафедри онкології, променевої діагностики і терапії та радіаційної медицини ТДМУ

та особливості надання спеціалізованої онкодопомоги хворим у 2017 році проаналізували Л. Самбор і Д. Кривокульський.

Про результати надання допомоги хворим на рак легень і стравоходу доповів В. Гуменюк. Про роботу радіологічного відділення мовив О. Олексій, про надання спеціалізованого лікування в умовах хіміотерапевтичного відділення – Д. Коваленко.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

ПРО ТУБЕРКУЛЬОЗ – В ІГРОВІЙ ФОРМІ

З нагоди Дня боротьби з туберкульозом ініціативна група студентів нашого ВНЗ організувала низку акцій, спрямованих на запобігання цьому захворюванню, вчасну профілактику та звернення до лікарів.

Спершу представники медичного факультету Юлія Валігура, Анастасія Бойко, Тетяна Карп'як, Ірина Демах і майбутній стоматолог Олександр Напханюк 23 березня провели кілька зустрічей зі школярами нашого міста.

Цього дня для учнів 6-11 класів ТНМК медичного лицю №15 вони організували заняття в ігровій

формі. Замість читання лекцій майбутні медики за допомогою методу «мозкового» штурму, вікторин, розгадування кросвордів доносили важливу інформацію про туберкульоз, клінічні прояви цього захворювання, як запобігти йому, наскільки небезпечним воно є для власного здоров'я та для тих, хто

поруч. Школярам такий формат просвітницької акції сподобався.

У класичній гімназії активісти ТДМУ також провели семінарські заняття та заручилися підтримкою благодійної організації «Сто відсотків життя», яка займається соціальною підтримкою туберкульозних хворих і ВІЛ-позитивних

осіб. Ця громадська організація надала призи для переможців конкурсу на кращий малюнок на тему туберкульозу. Також організатори акції висловлюють подяку Шахзаду Наджаму – директорові компанії «WELTEK International», який допоміг їм у забезпеченні невеликими подарунками школярів, що були найактивнішими під час семінарів, давали правильні відповіді на запитання.

24 березня інша група студентів нашого університету організувала просвітницьку акцію в торговельному комплексі «Орнава», де хлопці та дівчата анкетували тернополян, роздавали листівки з інформацією, пояснювали людям про фактори ризику, профілактику туберкульозу, скринінгові методи для дітей та дорослих. Всі реагували позитивно, зазначають Уляна Сатурська, Роман Ярославський, Наталя Терлецька, Остап Сатурський, Катерина Бігуняк, Олександр Купець, Даниель Аганрен, Аденія Адетоміва.

Майбутнім медикам сподобалося доносити до громадян корисну інформацію, отримуючи водночас новий досвід і знання.

Прес-служба ТДМУ

1 квітня виповнилося 75 років ветерану ТДМУ, кандидату медичних наук, доценту Володимирові Михайловичу ФЛЕХНЕРУ.

Вельмишановний Володимире Михайловичу!

Сердечно вітаємо Вас з 75-літтям!

У стінах університету Ви здобули вищу медичну освіту, а згодом, після дев'яти років практичної лікарської роботи, успішно

пройшли 39-літній трудовий шлях: спочатку асистента, останні 29 років – доцента кафедри акушерства та гінекології медичного факультету.

Колектив університету глибоко поважає й щиро шанує Вас як одного з талановитих випускників першого покоління, відомого науковця, висококваліфікованого клініциста-акушера-гінеколога, досвідченого педагога та вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Яскравим проявом високого професіоналізму була, зокрема, Ваша робота начальником медпункту під час ліквідації землетрусу в Ташкенті.

Усім пам'ятна Ваша активна громадська діяльність як куратора студентських груп, організатора виховного процесу на п'ятому курсі медичного факультету, популярного лектора товариства «Знання», учасника інститутських просвітницьких бригад, які виступали в трудових колективах області.

Ваша професійна та громадська діяльність відзначена знаком «Відмінник охорони здоров'я», численними грамотами і подяками ректора університету, визнанням «Людиною року Тернопілля-2011».

Ваші порядність, працелюбність, інтелігентність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів, науковців і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановний Володимире Михайловичу, доброго здоров'я, невичерпного життєвого оптимізму, доброти, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, активного та щасливого довголіття.

Нехай добром наповнюється хата,

Достатком, щирістю і сонячним теплом.

Хай буде вірних друзів в ній багато,

Прихильна доля огорта крилом.

Ректорат і профком ТДМУ імені І.Я. Горбачевського

18 квітня відзначатиме ювілейний день народження ветеран ТДМУ Інна Олексіївна ВАСИЛЬЄВА.

Вельмишановна Інно Олексіївно!

Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

Після закінчення Житомирського педагогічного інституту, двох років роботи за фахом, у стінах університету Ви успішно пройшли 38-літній трудовий шлях: спочатку викладача, а останні 16 років – старшого викладача кафедри іноземних мов.

Колектив університету глибоко поважає й шанує Вас як науковця, висококваліфікованого методиста, досвідченого педагога та вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Активною була Ваша громадсь-

ка діяльність, зокрема, як куратора студентських груп, лектора товариства «Знання».

Ваша професійна та громадська діяльність відзначені грамота-

ми й подяками ректора університету.

Ваші порядність, працелюбність, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановна Інно Олексіївно, доброго здоров'я, невичерпного життєвого оптимізму, людського тепла, душевного спокою, доброти, родинного благополуччя й затишку, активного та щасливого довголіття.

Хай злагода буде, хай буде любов,

Хай тисячу раз повторяться знов

Хороші, святкові і пам'ятні дні,

Хай сонце всміхається Вам у житті!

Ректорат і профком ТДМУ імені І.Я. Горбачевського

19 квітня відзначатиме ювілейний день народження завідувач кафедри акушерства та гінекології № 1 медичного факультету ТДМУ, професор Лариса Михайлівна МАЛАНЧУК.

Вельмишановна Ларисо Михайлівно!

Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

У стінах університету Ви здобули вищу медичну освіту й успішно пройшли 27-літній трудовий шлях клінічного ординатора, аспіранта, асистента, доцента, професора кафедри акушерства та гінекології № 1, яку впродовж майже 15 років Ви очолюєте.

Колектив університету глибоко поважає й щиро шанує Вас як одну з талановитих випускниць другого покоління, відомого в Україні науковця, висококваліфікованого клініциста-акушера-гінеколога, досвідченого педагога та вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, вагомий внесок у реформування

навчального процесу відповідно до європейських стандартів, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Активною була Ваша громадська діяльність, зокрема, як куратора студентських груп, відповідальної за проведення вироб-

ничої практики студентів університету.

Ваша професійна та громадська діяльність відзначені грамотами Міністерства охорони здоров'я України, обласної держадміністрації, грамотами й подяками ректора університету.

Ваші порядність, працелюбність, жіночність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів, науковців і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановна Ларисо Михайлівно, міцного здоров'я, невичерпного творчого натхнення, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, доброти, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя і затишку, довгих років радісного й щасливого життя.

Ректорат і профком ТДМУ імені І.Я. Горбачевського

8 квітня виповнюється 50 років асистентові кафедри фармакології з клінічної фармакологією ТДМУ, кандидату медичних наук Сергію Любомировичу МАЛАНЧУКУ.

Вельмишановний Сергію Любомировичу!

Сердечно вітаємо Вас з 50-літтям!

У стінах університету Ви здобули вищу медичну освіту, а згодом, після п'яти років практичної лікарської роботи, успішно пройшли майже 20-літній трудовий шлях асистента кафедри фармакології з клінічною фармакологією.

Колектив університету глибоко поважає й щиро шанує Вас як науковця, досвідченого клініциста, педагога та вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків як куратора студентських груп.

Ваша професійна та громадська діяльність відзначені грамотами й подяками ректора університету

Ваші порядність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, науковців і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановний Сергію Любомировичу, міцного здоров'я, невичерпного творчого натхнення, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, доброти, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й за-

тишку, довгих років радісного та щасливого життя.

Бажаєм успіхів великих у роботі,

Й побільше творчих Вам натхнень.

Нехай минають завжди всі турботи,

І хай приносить радість кожен день.

Ректорат і профком ТДМУ імені І.Я. Горбачевського

20 квітня відзначатиме ювілейний день народження ветеран університету Раїса Никанорівна ОДІЙЧУК.

Вельмишановна Раїсо Никанорівно!

Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

Після закінчення медичного училища, декількох років роботи медсестрою у стінах університету Ви успішно пройшли 34-літній трудовий шлях: спочатку лаборанта кафедри пропедевтичної терапії, а після здобуття вищої біологічної освіти впродовж 27 років – старшого лаборанта кафедри загальної хірургії та кафедри факультетської хірургії,

виконували одну з найважливіших ділянок роботи – організаційного забезпечення навчального процесу й проведення лабораторних наукових досліджень. Неодноразово Вас обирали профгруппом кафедри.

Глибоко поважаємо й шануємо Вас за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Ваша професійна та громадська діяльність відзначена медаллю «Ветеран праці», грамотами й подяками ректора інституту.

Ваші порядність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування.

Бажаємо Вам, вельмишановна Раїсо Никанорівно, доброго здоров'я, невичерпного життєвого оптимізму, доброти, людського тепла, душевного спокою й затишку, щасливого довголіття.

Нехай здоров'я, радість і достаток

Сипляться, немов вишневі цвіт,

Хай малює доля з буднів свято

І дарує Вам багато літ!

Ректорат і профком ТДМУ імені І.Я. Горбачевського

СТРУНИ ДУШІ

**Я ТОБІ ПОДАРУЮ
СОНЦЕ**

Я тобі подарую сонце –
Не шматочок-окрайчик –

усеньке,
Щоби ти дивувалася:
хто б це?

Я б собі смішкував
потихеньку.

Я тобі подарую зливу,
Ні, не дощ нездопіло-весняний,

А оту, що збиває сизі
сливи

І виточує неба грані.

Я тобі подарую зорі –
Не маленькі, а ті,
найбільші.

А як буде цього замало,
Я тобі ще напишу вірші.

**Ігор ГАВРИЩАК,
доцент ТДМУ**

АТРИБУТ СВЯТА

ПИСАТИ ПИСАНКИ ВЧИЛИСЯ ІНОЗЕМНІ СЛУХАЧІ ПІДГОТОВЧОГО ВІДДІЛЕННЯ

Викладачі та іноземні слухачі підготовчого відділення ТДМУ відвідали майстер-клас з писанкарства.

Представники Еквадору, Нігерії, Гани, Кот-д'Івуару, Португалії, Єгипту та Палестини вперше вчилися власноруч розмалювати традиційні українські великодні писанки. До цього їх заохотили викладачі підготовчого відділення.

Майстер-клас проводили члени Спільноти української молоді в Україні. Вони розповіли іноземцям про історію символів, якими традиційно оздоблюють писанки, про спеціальні фарби, а також про те, які засоби та техніки використовують у різних регіонах України. Кожен учасник майстер-класу власноруч написав писанку за традиційною методикою — за допомогою воску та фарб.

Усі зосереджено та серйозно працювали: тримали писанки у руках, старалися провести рівні лінії, обирали орнамент, проявляли фан-

тазію та створювали оригінальні писанки. Незважаючи на різні віросповідання, всі зацікавлено спостерігали за продемонстрованими техніками та дружно розмалювали писанки. На завершення майстер-класу іноземці залишилися задоволеними своєю працею. Вони ж, звичайно, взяли із собою розписані писанки, щоб показати їх своїм батькам і друзям та розповісти про цікаву традицію писанкарства в Україні.

Творчий захід усім дуже сподобався. Слухачі-іноземці ділилися враженнями та зауважували, що ще ніколи в житті не займалися таким мистецтвом. Для них це справді стало надзвичайно цікавим практичним досвідом і шансом доторкнутися до української культури й традицій.

Варто додати, що, крім ознайомлення з великодніми звичаями українців, іноземні слухачі підготовчого відділення постійно проявляють неабиякий інтерес у вивченні культури України та її традицій.

Прес-служба ТДМУ

СИМВОЛ ВЕСНИ, ЛЮБОВІ, ПАСХИ

Заграють-загудуть Великодні дзвони й прийдуть українці до церкви, аби освятити паску, ковбаску, шинку, масло, інші наїдки. І серед цієї поживи обов'язково буде розмальоване яйце. Писанка — неодмінний атрибут пасхального свята, презвістка, кажучи словами поета, весни і любові.

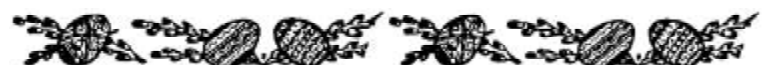
*Ой котися, писанко,
по горах, по долах.
Набирайся сили
у темних дїбровах,
макового цвіту,
зелені вербичок,
сині неба рідного
в умілих руках.
Даруй людям щастя,
радість і здоров'я,
український слід барвистий
залиши в віках.*

Освяченим писанкам українці з давніх-давен приписували чудодійну силу: схована під стріху, вона оберігала житло від пожежі; закопана під поріг хати — охороняла від злих духів, захована в хаті — допомагала у веденні господарства, оберігала від усякої напасті.

Здавня писанку в нас прийнято дарувати. Дівчата обов'язково на Великдень прагнули її вручити коханому хлопцеві. Годилося піднести розмальоване яйце як дарунок своїм хрещеним батькам. На могилу рідних теж несли писанки разом з крайцем паски.

Кажуть, коли людина бере писанку, вона ніколи не зможе зробити ні власними руками, ані серцем своїм лиха, прикрощів. 8 квітня задзвонять Великодні дзвони. Ідіть до церкви! Радійте Христовому воскресінню! Поруч з паскою нехай у вас лежить маленьке рукотворне диво — писанка. Як символ радості й щастя, весни, пасхи.

Микола ВІЛЬШАНЕНКО

Змагання

ЧОЛОВІЧА ВОЛЕЙБОЛЬНА КОМАНДА ТДМУ ВИБОРОЛА ТРЕТЄ МІСЦЕ В УНІВЕРСІАДІ

Збірна чоловіча команда з волейболу Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського 26-28 березня взяла участь у II відкритій універсіаді Тернополя, яку зорганізували управління у справах сім'ї, молодіжної політики і спорту Тернопільської міської ради та Тернопільського обласного відділення (філії) Комітету з фізичного виховання та спорту МОН України.

На змаганнях з волейболу загалом прибуло шість команд — ТНПУ-1, ТНПУ-2, ТНЕУ-1, ТНЕУ-2, ТДМУ, ТНТУ.

Команди були розподілені на дві групи. Наші волейболісти грали з ТНЕУ-1 і ТНПУ-1. Хлопцям вдалося виграти у представників ТНЕУ, натомість поступилися студентам ТНПУ. Таким чином наша команда у своїй групі здобула друге місце. В результаті волейболісти ТДМУ змагалися за третє місце з командою ТНПУ-2, яка також зайняла друге місце у своїй групі.

Гра була доволі напружена. Студенти Тернопільського медичного університету вибороли перемогу з рахунком партій 2:1.

«Виконавши ті прохання та настанови, які я їм дав у перерві, наші гравці зуміли переломити хід гри й виграла другу партію, а згодом вирішальну третю. Завдяки цьому посіли цілком заслужене третє місце. Було дуже приємно почути від наставників, тренерів інших команд, що саме ми цього року стали справжнім відкриттям і склали гідну конкуренцію вишам нашої області.

Переможцем змагань стала команда ТНПУ-1, яка також у видовищному поєдинку перемогла одвічних суперників з ТНЕУ. Хочу ще раз подякувати гравцям нашої збірної за ті старання та відвагу, яку вони проявили на майданчику, і за те, що повіри-

ли насамперед в себе та у власні сили», — зазначив тренер команди Олександр Білоуско.

До збірної ТДМУ з волейболу, яка змагалася в Універсіаді, увійшли студенти медичного факультету Сергій Петрушенко, Олександр Косовський, Олександр Стрибулевич, Андрій Стахів, Іван Ососкало, Михайло Гаврилюк, студент стоматологічного факультету Макар Горшар, студент навчально-наукового інституту медсестринства Володимир Лисак і представники факультету іноземних студентів Хамід Омар Абдулраб та Едуард Свамберк. Капітан команди — Ігор Вараниця.

Команда також висловлює подяку за підтримку й усебічне сприяння ректорові ТДМУ, професору Михайлові Корді, деканам факультетів. Не менш важливою для хлопців була й підтримка жіночої збірної з волейболу, учасниці якої також посіли третє місце в універсіаді та завжди приходять на усі матчі чоловічої команди.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

Відповіді у наступному числі газети

СКАНВОРД

1	Житло українця	2	Роман Рівнецька
3	Сталь	4	Лакмітя
5	Відбувало	6	Збройна боротьба
7	Думка	8	Муз. лад
9	Планта	10	Порода собак
11	Нота	12	Ріка в Закарпатті
13	4047 м	14	Стан організму
15	Автор роману "Варяги"	16	Лікарс. препарат
17	Ткачина живого організму	18	Гра
19	Вінець монарха	20	Панує
21	Пітак	22	Військ. організація
23	Русалка	24	Каїтка
25	Фон	26	Видат. лікар Рус.
27	Бик	28	Кукар на кораблі
29	Сестра Кия	30	Річка в Росії
31	Снаряд для штовхання	32	Отруйна жаба
33	Дворян титул	34	Біла поверка
35	Супутник Сатурна	36	Моторний клопець
37	Шекспір. герой	38	Махорка
39	Дерев. настип	40	Штат у США
41	Бати, йшли солдати	42	Бог Сонця
43	Світна туш	43	Правник
44	Зачска	44	Шоу в Сердочки
45	Башта	45	Грамаг. категорія
46	Правник	46	
47	Правник	47	
48	Правник	48	
49	Професонал	49	
50	Зірників	50	
51	Сильне враження	51	
52	Фенська ладня	52	
53	Грамаг. категорія	53	